

**T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI**

**ÇOK KÜLTÜRLÜ GÂVUR MAHALLESİ'NDEN GETTOLAŞAN
HANÇEPEK'E BİR MAHALLENİN SOSYAL DÖNÜŞÜMÜ:
DİYARBAKIR-HASIRLI MAHALLESİ ÖRNEĞİ**

ADNAN ÇELİK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Danışman
PROF. DR. YASİN AKTAY**

KONYA-2010

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	i
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
BİRİNCİ BÖLÜM	1
1.GİRİŞ	1
1.1. Tezin Konusu	5
1.2. Tezin Amacı	6
1.3. Tezin Önemi	6
1.4. Tezin Yöntemi	7
İKİNCİ BÖLÜM	12
2.HASIRLI MAHALLESİ'NİN GENEL ÖZELLİKLERİ	12
2.1. Hasırlı Mahallesi'nin Tarihsel, Kültürel ve Demografik Arka Planı	13
2.1.1. Hasırlı Mahallesi'nin Kısa Tarihçesi	13
2.1.2. Hasırlı Mahallesi'nin Kültürel ve Demografik Değişimi	15
2.2. Mahalledeki Etnik ve Dini Çeşitlilik	16
2.2.1. Ermeniler	17
2.2.2. Süryaniler	19
2.2.3. Keldaniler	22
2.2.4. Yahudiler	23
2.2.5. Çingeneler	26
2.2.6. Yezidiler	29
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	31
3. BİR ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK ÖRNEĞİ OLARAK HASIRLI MAHALLESİ	31

3.1. Bir Yaşam Alanı Olarak Mahalle.....	32
3.2. Dini ve Etnik Toplulukların Biraradılığı Olarak Çokkültürlülük.....	33
3.3. Hasırlı Mahallesi'nde Çokkültürlülük Örüntüleri.....	35
3.3.1. Mekansal Bütünleşme.....	36
3.3.2. Dinsel Çeşitlilik ve Hoşgörü.....	38
3.3.3. Gündelik İletişimde Ortak Dillerin Kullanımı.....	45
3.3.4. Etnik, Dinsel ve Sınıfsal Eritilme Potası Olarak Komşuluk.....	48
3.3.5. Yoğun Ticari İlişkiler.....	51
3.3.6. Yerel Yönetim ve Siyaset.....	57
3.4. Çokkültürlülüğün Sınırları: Alt-Kültürlerin Etkileşimleri ve Ötekileştirme Stratejileri.....	59
3.4.1. Alt-Kültürlerin Biraraya Gelme Kombinasyonları.....	59
3.4.2. Çokkültürlülüğü Yaran Sosyal Dışlama Mekanizmaları.....	61
3.4.3. Alt-Kültürlerin Birbirlerini Ötekileştirmeleri ve Kent Efsaneleri.....	64
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	67
4.HASIRLI MAHALLESİ'NDE SOSYAL VE DEMOGRAFİK DEĞİŞİM: ÇOKÜLTÜRLÜLÜĞÜN ÇÖZÜLÜŞÜ.....	67
4.1. Mahalledeki Sosyal Değişimin Dinamikleri.....	67
4.1.1. Yerel Dinamikler.....	67
4.1.1.1. Kırdan Kente Göç.....	68
4.1.1.2. Ekonomik Nedenler.....	72
4.1.1.3. Eğitim.....	75
4.1.1.4. Diasporanın Cazibesi.....	78
4.1.1.5. Geçmişte Yaşanan Korkular.....	80
4.1.2. Ulusal Dinamikler.....	81
4.1.2.1. Trakya Olayları.....	81
4.1.2.2. Varlık Vergisi.....	82
4.1.2.3. İsrail'in Kuruluşu ve Yahudilerin Göçü.....	85
4.1.2.4. 6-7 Eylül Olayları.....	87
4.1.2.5. Kıbrıs Olayları.....	90
4.1.2.6. 12 Eylül Darbesi ve Körfez Savaşı.....	94

BEŞİNCİ BÖLÜM	96
5. ZORUNLU GÖÇ, ŞİDET VE YOKSULLUK EKSENİNDE GETTOLAŞAN HASIRLI	96
5.1. Getto.....	96
5.2. Hasırlı Mahallesi’nde Gettolaşma Görünümleri.....	98
5.2.1. Gidenler ve Gelenler: Mahallenin Yeni Çehresi-Etnik ve Sınıfsal Homojenleşme.....	99
5.2.2. Zorunlu Göç, Şiddet ve Travma.....	100
5.2.3. Yoksulluk ve Geçinme Stratejileri.....	104
5.2.4. Suç ve Madde Kullanımı.....	107
5.2.5. Kentsel Ayrışma ve Sosyal Dışlanma.....	110
5.2.6. Mevsimlik Göç ve Dışlanma Hikayeleri.....	112
5.2.7. Sokakta Çalışan Çocuklar, Taş Atan Çocuklar ve Siyasallaşma.....	115
5.2.8. Seçimler ve Oyların Homojenliği.....	117
5.2.9. Mahalledeki Alt-Kültürlerin Ayrışması.....	118
5.2.9.1. Kürt-Çingene Ayrışması.....	119
5.2.9.2. Siyasal Ayrışma.....	122
5.2.10. Dayanışma Ağları.....	125
5.2.10.1. Kadın Destek Merkezi.....	125
5.2.10.2. Çamaşır ve Tandır Evleri.....	126
5.2.10.3. Yas Evleri.....	127
5.2.10.4. Çok Amaçlı Toplum Merkezi.....	128
5.2.11. Zorunlu Bir “Tercih” Olarak Hasırlı Mahallesi’nde Yaşamak.....	129
SONUÇ	132
KAYNAKÇA	137
EKLER	146
EK-1: HASIRLI MAHALLESİ FOTOĞRAFLARI	146
ÖZGEŞMİŞ	157